

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **АНГЛОМОВНА КОМП'ЮТЕРНА ЛЕКСИКА І
ПРОБЛЕМИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0359-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
література (переклад включно), перша -
англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Могулько Олександр Сергійович

Керівник к.ф.н., доц. Чуян С. О.

Рецензент к.ф.н., доц. Запольских С. П.

Запоріжжя - 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ПІДСИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ	6
1.1 Основні складові поняття «комп'ютерної лексики»	6
1.2 Особливості застосування комп'ютерної лексики в системах різних мов...11	11
РОЗДІЛ 2 ПРОБЛЕМАТИКА У ЗАСТОСУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ	15
2.1 Проблеми перекладу різних сфер англомовної комп'ютерної лексики.....	15
2.2 Проблеми в комунікації при застосуванні англомовної комп'ютерної лексики.....	21
РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ІСНУЮЧИХ ПРОБЛЕМ АНГЛОМОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ	30
3.1 Рекомендації щодо удосконалення системи англомовної комп'ютерної лексики.....	30
3.2 Створення стратегії щодо вирішення існуючих проблем англомовної комп'ютерної лексики.....	39
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) – перша англійська
Освітньо-професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В. о. завідувача кафедри теорії та
практики перекладу з англійської мови**
Запольських С.П. _____

« ____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
МОГУЛЬКО ОЛЕКСАНДРУ СЕРГІЙОВИЧУ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Англомовна комп'ютерна лексика і проблеми її перекладу українською мовою» _____

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Чуян Світлана Олександрівна, к.ф.н., доцент

затверджені наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483 – с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 08.12.2020

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) наукові джерела з питань специфіки перекладу англомовної комп'ютерної лексики

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) проаналізувати основні складові поняття комп'ютерної лексики; 2) визначити особливості застосування комп'ютерної лексики в системах різних мов; 3) виявити основні проблеми перекладу комп'ютерних термінів; 4) надати рекомендації щодо перекладу комп'ютерних термін

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Чуян С. О., к.ф.н., доц.	10.06.2020	10.06.2020
Розділ 1	Чуян С. О., к.ф.н., доц.	03.09.2020	03.09.2020
Розділ 2	Чуян С. О., к.ф.н., доц.	05.10.2020	05.10.2020
Висновки	Чуян С. О., к.ф.н., доц.	22.10.2020	22.10.2020

6. Дата видачі завдання 05.02.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	лютий – квітень 2020	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3.	Написання вступу	червень 2020	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	вересень 2020	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2020	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	листопад-грудень 2020	виконано
9.	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

О. С. Могулько

Керівник роботи (проекту)

_____ (підпис)

С. О. Чуян

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

В. В. Погонєць

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 59 стор., 53 джерел.

Об'єкт дослідження: англomовна комп'ютерна лексика.

Мета роботи: дослідження основних особливостей проблемного характеру, які виникають під час процесу перекладу англomовної комп'ютерної лексики.

Теоретико-методологічні засади: Загальні проблеми термінознавства в комп'ютерній області висвітлюються у працях багатьох учених, зокрема: Р. Кияка, І. Кочан, Г. Мацюк, Т. Панько, О. Суперанської та інших; окремі аспекти галузевих терміносистем розглядають Л. Боярова, А. Ніколаєва, О. Покровська, І. Сабадош та інші.

Отримані результати: Визначено, що комп'ютерна лексика - це багата термінологічна система, що складається в основному з техніцизмів - спеціальних технічних термінологізмів. В практиці перекладу англomовної комп'ютерної лексики існують певні проблемні аспекти перекладу, серед яких важливе місце займають лексико-семантичні аспекти. Залежно від ступеня частотності актуалізації, лексико-семантичні особливості англomовних текстів сфери ІТ слід розділити на п'ять категорій: терміни (однокомпонентні, багатокомпонентні, складноскорочені, терміни-неологізми семантичної групи «програмні продукти»); «порожні» слова (абстрактні іменники з позитивною конотацією, епітети, дієслова з додатковим значенням позитивної емотивності, дієслова з оцінною семантикою, прикметники з позитивною лексемою “good”, дієслова в абсолютній мірі); багатокомпонентні прикметники; стилістичні прийоми і стійкі словосполучення (колокації і ідіоми).

Ключові слова: *термінологія, комп'ютерна лексика, термінологізм, техніцизм, термін - неологізм*

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Як відомо англomовна комп'ютерна термінологія є вузькоспеціальною лексикою, що пов'язана з обчислювальною технікою і інформатикою, відносно цього за останні десятки років комп'ютерна лексика частково змішалася з різними жаргонами а також значно збільшилася в обсязі. Так зараз лінгвіст може виділити комп'ютерну лексику, складову частину цієї термінології, що представляє собою сукупність слів, що виходять за рамки термінологічної системи. Проте все більш значне місце в сучасних словниках нових слів і значень мови займають лексичні одиниці, що відносяться саме до комп'ютерної термінології.

Отож, цей термін має певні особливості. Одна з самих головних рис цього терміну - емоційна нейтральність, що часто створюється враження, ніби не людина, а машина пише наукові тексти, так, наприклад, є твердження про те, що комп'ютерними термінами є якісь умовні знаки, що передають спеціальну інформацію, яка може бути зрозуміла тільки носіями відповідних знань. Даний висновок не співвідноситься з думкою деяких лінгвістів, які вважають, що цей термін відрізняється від інших лексичних одиниць здатністю виражати технічне або ж наукове поняття. Тому до відмінних рис цього терміна слід віднести і те, що він володіє загальнолітературними словами тим самим висловлює лише зовнішні ознаки якими позначається поняття, яких цілком достатньо для неспеціаліста, а фахівець бачить в терміні лиш елемент стрункої системи.

Відносно цього актуальність даної роботи на сьогодні обумовлена величезним впливом комп'ютерної термінології на зміну і поповнення лексики української мови. Також, виявлення закономірностей в процесі оновлення термінології в області інформаційних технологій дозволяє вирішити додаткові

теоретичні та прикладні питання щодо аспектів проблем перекладу лексики та поглибленого вивчення сучасного англійської мови.

Відносно цього загальні проблеми термінознавства в тому числі в даній області висвітлюються у працях багатьох учених, зокрема: Р. Кияка, І. Кочан, Г. Мацюк, Т. Панько, О. Суперанської та інших; окремі аспекти галузевих терміносистем розглядають Л. Боярова, А. Ніколаєва, О. Покровська, І. Сабадош та інші.

Об'єкт дослідження – англomовна комп'ютерна лексика.

Предмет дослідження – основні особливості проблемного характеру, які виникають під час процесу перекладу англomовної комп'ютерної лексики.

Мета роботи – дослідити основні особливості проблемного характеру, які виникають під час процесу перекладу англomовної комп'ютерної лексики.

Завдання роботи:

- визначити основні складові поняття «комп'ютерної лексики»;
- визначити особливості застосування комп'ютерної лексики в системах різних мов;
- дослідити лексико-семантичні аспекти проблеми перекладу англomовної комп'ютерної лексики;
- дослідити проблеми в комунікації при застосуванні англomовної комп'ютерної лексики;
- запропонувати рекомендації щодо удосконалення системи англomовної комп'ютерної лексики;
- запропонувати створення стратегії щодо вирішення існуючих проблем англomовної комп'ютерної лексики.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в роботі на основі вивчення відповідних наукових джерел удосконалено стратегію щодо вирішення існуючих проблем перекладу англomовної лексики.

Практична значущість роботи полягає у тому, що вона може бути використана при перекладі спеціальної літератури, пов'язаної з

використанням комп'ютерних термінів та удосконалення системи англомовної комп'ютерної лексики.

Робота складається з трьох розділів, висновку та списку використаної літератури.

У першому розділі ми розглянемо загальну характеристику комп'ютерної лексики як підсистеми національної мови.

У другому розділі ми зупинимось на проблематиці у застосуванні англомовної комп'ютерної лексики.

У третьому розділі ми спробуємо надати рекомендації щодо удосконалення системи англомовної комп'ютерної лексики та стратегії для вирішення її проблем.

Загальна кількість сторінок 59, кількість використаних джерел 53.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ПІДСИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ

1.1 Основні складові поняття «комп'ютерної лексики»

Мова як соціальний феномен знаходиться в процесі постійного розвитку і різних трансформацій, що стимулюють особливий інтерес з боку лінгвістів. Глобальні зміни, що відбуваються в сучасному інформаційному просторі, безперервно збільшують можливості масової інформації висуваючи на передній план проблеми мас-медіальної комунікації. Говорячи про пов'язаності терміну «комп'ютерна лексика» з певною областю науки і техніки, необхідно відзначити (як наслідок широкого застосування комп'ютерів) наявність пересічних семантичних полів комп'ютерних термінів, пов'язаних з областю захисту інформації, боротьби з вірусами, Інтернет-комунікацій, розробки комп'ютерних ігор і т. д. Відносно цього нижче визначимо особливості поняття «комп'ютерна лексика» і розглянемо її основні складові.

Таким чином, розвиток Інтернету та комп'ютерних технологій, як і розвиток будь-якої іншої сфери людської діяльності, сприяє появі нових лексичних одиниць в мові. Відносно цього М. М. Бахтін говорить про те, що всі без винятку області діяльності людини пов'язані з використанням мови, і Інтернет не є винятком [Авербух 2006, с. 159]. Відносно цього на сучасному етапі функціонування мов одну з поширених форм її існування являє медіатекст, вивчення якого дозволяє не тільки виявити специфічні характеристики мов новітнього періоду, але і встановити тенденції розвитку комунікативних засобів певного соціуму, способів формування інформаційного простору.

Таким чином, поняття «комп'ютерна лексика», на наш погляд, можна пояснити як відповідна комп'ютерна термінологія, що пов'язана із використанням, розробкою, захистом, програмного забезпечення, користування, а також зберіганням, обробкою інформації, процес комунікації, тощо.

Комп'ютерна лексика - це багата термінологічна система, що складається в основному з техніцизмів - спеціальних технічних термінологізмів. Ось основні з них, такі як: байт (одиниця виміру інформації), вінчестер (жорсткий диск), дисковод (пристрій для читання інформації з дискети), дисплей (той же, що і монітор), картридж (змінна касета), курсор (значок на екрані монітора керований «мишею»), принтер (пристрій для друку), процесор (центральна частина ЕОМ, його серце), сканер (пристрій для введення текстової та графічної інформації), стример (пристрій резервного копіювання) і багато інших термінів.

В силу специфіки денотата багато комп'ютерних термінів, такі як зломщик (*cracker*), вірус (*virus*), комп'ютерне піратство (*piracy*), мають оціночну конотацію, в той час як термін повинен бути стилістично нейтральним. Для багатьох слів нелегко визначити, відносяться вони до розряду комп'ютерних термінів або належать до нелітературного шару спеціальної лексики (жаргону, професіоналізм), так як вони функціонують як терміни (з'являються в друкованих виданнях, документації, посібників для користувачів), але мають явну стилістичну забарвленість (наприклад *garbage* - непотрібна інформація, *deadly embrace* - тупикова ситуація в роботі програми, повзунок - засувка на дискеті для захисту від запису, тощо).

Відтак в комп'ютерній підмові існує також синонімія: наприклад, поняття «блок даних», що виражається в англійській мові термінами *block*, *packet*, в українській мові співіснують терміни мікросхема, чіп, що також виражають одне й те саме поняття. Відтак наявність синонімії та багатозначності в термінології унеможлиблює чітке родо-видове співвідношення термінів, тобто

комп'ютерні терміни не завжди відповідають дійсності та останньому з перерахованих критеріїв.

Таким чином, в комп'ютерній термінології на сьогодні спостерігається втрата деякими термінами своїх атрибутів і зближення їх із субстандартною спеціальною лексикою. Отже, мова комп'ютерних технологій і певні явища в ній представляють надзвичайно цікавий об'єкт для вивчення. Відносно цього для номінації понять в області комп'ютерних технологій англійська мова стала первинним по відношенню до інших мов, що пов'язано з лідируючим положенням США в даній галузі. Крім того, інтернаціоналізація спілкування за допомогою глобальних засобів зв'язку зробила частішими міжмовні контакти користувачів все це надає особливу специфіку національним комп'ютерним мовам, що знаходяться під впливом англійської мови.

Таким чином, комп'ютерна лексика знаходиться в безперервному розвитку і взаємодії з іншими лексичними підсистемами національної мови. Стрімкі темпи протікання її внутрішньо системних процесів призводять до незвичної для спеціальної лексики синонімії, яка зачіпає не тільки жаргон, але і термінологічну лексику. В українській мові існує одночасний вплив словотворчих тенденцій рідної мови і тиск системи англійської мови тим самим створюють ґрунт співіснування синонімічних термінів споконвічного і запозиченого походження. Конкуренція споконвічних термінів, запозичень різних видів і однотипних запозичень говорить про незавершеність процесу термінологічної номінації і постійну зміну засобів вираження в сфері комп'ютерних термінів. З плином часу деякі терміни, які перебували на периферії потрапляють в ядерну частину, тобто входять в лексикон широкого кола користувачів. Статус таких термінів може набувати жаргонної лексеми, що втрачають властивості оцінковості і стилістики, а також одиниці кодифікованій загальноживаної лексики. У свою чергу в сферу спільного вживання переходять детермінологізовані одиниці комп'ютерного підмови.

Відносно цього вся лексика тієї чи іншої мови ділиться на літературну і нелітературну. До літературної відносяться:

- книжкові слова;
- стандартні розмовні слова;
- нейтральні слова.

Все ця лексика, що вживається або в літературі, або в усному мовленні в офіційній обстановці. Існує також нелітературна лексика, яка поділяється на:

- професіоналізми;
- вульгаризми;
- жаргонізми;
- сленги.

Професіоналізми - це слова, які використовуються невеликими групами людей, об'єднаних певною професією.

Вульгаризми ж - це грубі слова, зазвичай не вживаються освіченими людьми в суспільстві, спеціальний лексикон, який використовується людьми нижчого соціального статусу: ув'язненими, торговцями наркоманами, бездомними і т.п.

Жаргонізми - це слова, які використовуються певними соціальними групами або ж об'єднані спільними інтересами в групі, які несуть таємний, незрозумілий для всіх сенс.

Сленг - це слова, які часто розглядаються як порушення норм стандартної мови. Це дуже виразні, іронічні слова, що служать для позначення предметів, про які говорять в повсякденному житті.

Відносно цього необхідно відзначити, що деякі вчені жаргонізми відносять до сленгу, таким чином, не виділяючи їх як самостійну групу, і сленг визначають як особливу лексику, використовувану для спілкування групи людей зі спільними інтересами. Але в чому ж відмінність комп'ютерного сленгу від сленгів інших типів? Маючи справу з комп'ютерним сленгом, ми маємо справу з деяким синтезом усіх чотирьох груп: По-перше, ці слова служать для спілкування людей однієї професії – це програмістів, або просто людей, що використовують комп'ютер для якихось цілей. По-друге, комп'ютерний сленг відрізняється «зацикленістю» на реаліях світу

комп'ютерів, адже їх сленгові назви відносяться тільки до цього світу, таким чином, відокремлюючи його від усього іншого, є часто незрозумілі людям нетямущим. Наприклад, не кожній людині стане зрозуміло вираз трьохпальцевий салют, який позначає натисканням клавіш *Ctrl-Alt-Del*. Завдяки знанню такої спеціальної мови комп'ютерники відчують себе членами якоїсь замкнутої спільності [Бадеева 2004, с. 21].

Таким чином, ці спостереження не дозволяють зарахувати комп'ютерний сленг ні до однієї окремо взятої групи нелітературних слів і змушують розглядати його як явище, якому притаманні риси кожної з них. Це і дозволяє визначити термін комп'ютерний сленг, як слова, що їх вживають тільки люди, що мають безпосереднє відношення до комп'ютерів в повсякденному житті, які замінять професійну лексику що звісно відрізняється від розмовної, а іноді є із грубо-фамільярно забарвленням.

Крім того, не можна забувати, що більшість слів, що відносяться до комп'ютерного сленгу, є похідними від професійних термінів, практично всі з яких запозичені з англійської мови. Тому необхідно простежити: за появою цих термінів і за їх переходом в українську мову і за процесом формування від цих термінів.

Отже, комп'ютерна лексика є професійним соціолектом, в якому виділяються стандартна (літературна) і субстандартна (нелітературна) частини. Літературна ж частина – це комп'ютерна термінологія являє собою систему, що володіє польовою структурою. На периферії її знаходять в маловживаних і вузькоспеціальних термінах. В той час як ядерну частину складає призначена для користувача лексика Інтернету, що нерідко замикаються із загальноновживаною лексикою. Отже, комп'ютерна лексика формує певну субстандартну мовну підсистему, елементи якої пов'язані між собою відносинами полісемії, антонімії та омонімії, і утворюють певні словотвірні системи.

1.2 Особливості застосування комп'ютерної лексики в системах різних мов

Вже цілком очевидно, що до цього величезного глобального процесу різні мови прийшли з різними можливостями фіксації нових ідей. Попереду всіх в цьому сенсі стала англійська мова, яка обслуговує весь сучасний електронний зв'язок. Інші ж мови або запозичують з англійської якісь вербальні компоненти, або ж спираючись на англомовні моделі, розробляють свої вербальні особливості. Тут же слід сказати, що «обраність» англійської мови мотивується не якимось винятковими рисами мови, а тим, що вона є робочою мовою для працюючих в цій сфері. Англомовна ж термінологія в даний час сприймається не як власне англомовна, тобто одномовна (вплив однієї мови на іншу), а як інтернаціональна, яка є для всіх доступна і прийнятна. Тим більше, що молодь, отримуючи освіту, досить успішно опановує англійську мову і виходить, що молодий фахівець спочатку опановує термінологією англійською мовою, а потім повертається вже до рідної мови. В силу цього виникає враження, що від фахівця вимагають вже непотрібної витрати часу і енергії.

Таким чином, по відношенню до запозичених слів можна часто спостерігати нерідке зіткнення двох крайнощів [Белозерова 2002, с. 79]:

- з одного боку, перенасичення мови іноземними словами і оборотами;
- з іншого - заперечення їх, прагнення вжити тільки споконвічне слово.

Загальновідомо, що запозичення слова завжди передують запозичення поняття з мови в мову де переходить це переходить поняття і потім з'являється потреба в його вербальному вираженні.

Отож, для прикладу проаналізуємо особливості застосування комп'ютерної лексики у різних мовах світу, зокрема в українській, як рідній мові, російській і польській мовах, отож, приміром в українській мові

англійська комп'ютерна лексика є наступною, а саме присутні слова і словосполучення, такі як:

- *compiler* - транслятор, компілятор;
- *transistor* - транзистор;
- *printed circuit board* - друкована плата;
- *diode* - діод;
- *biopolar junction transistor* - біополярной транзистор;
- *automatic data processing* - автоматична обробка даних;
- *simulator* - імітатор, модель;
- *drum memory* - магнітний барабан;
- *notation* - числення;
- *TRADIC (Transistor Digital Computer/Transistorized Airborne Digital Computer)* - транзисторний комп'ютер «Традiк»;
- *time sharing* - поділ часу;
- *integrated circuit* - інтегральна схема;
- *microprocessor* - мікропроцесор;
- *CPU (Central Processing Unit)* - центральний процесор;
- *pushdown automaton* - автомат з магазинної пам'яттю;
- *EDA (Electronic Design Automation)* - автоматизація проектування електроніки;
- *S-100 bus* - шина даних S-100;
- *hybrid integrated circuit* - гібридна мікросхема;
- *embedded system* - вбудована система;
- *mainframe computer* - мейнфрейм;
- *minicomputer* - міні-комп'ютер;
- *PDP (Programmed Data Processor)* - серія міні-комп'ютерів PDP.

Потрібно відзначити, що терміни за своєю структурою поділяються на: прості, які складаються із одного слова, наприклад: *application, modem, service, system, gateway, shield, detonator* і складні, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс: *password, keyboard, notebook, user-friendly*;

складені (терміни-словосполучення), які складаються із декількох компонентів: *data transmission, clipboard technology, optical character reader, multimedia editing software package*; абрєвіатури та акроніми: *LCD (liquid crystal display), BASIC (Beginner's All-purpose Symbolic Instruction Code), RSI (repetitive strain injury), Net (Internet), semi (semi-colon)*.

Як видно з прикладів, в утворенні англійських комп'ютерних термінів беруть участь ті ж способи словотворення, що й для слів літературної англійської мови. Серед цих чотирьох груп термінів найбільш вживаними є прості терміни. Особливе місце в сфері комп'ютерної термінології займає яких - абрєвіація.

Ця ж особливість і характерна для російської і польської мов. Приміром для російської мови найбільш характерна наступна лексика а саме, це слова і словосполучення: *adapter* (адаптер), *cursor* (курсор), *filter* (фільтр), *installation* (установка), *performance* (быстродействие), *toggle* (тумблер); *argument* (аргумент), *function* (функція), *variable* (переменная), *axis* (координатная ось), *frequency* (частота), *modulation* (модуляция), *pulse* (импульс); *carrier* (несущая частота), *connection* (связь), *selector* (селектор); *silicon* (силикон); *behavior* (поведение); *font* (шрифт), *indent* (отступ), *space* (пробел); *monitor* (монитор), *clip* (клип), *tuner* (тюнер); *network* (сеть), *terminal* (терминал); *prefix* (префикс), *suffix* (суффикс), *verb* (глагол команда); *emphasis* (эмфаза выделение); *balance* (баланс), *company* (компания); *import* (импорт), *license* (лицензия); *protocol* (протокол); *sentry* (часовой, караул оповещение); *backup* (дублирование архивация); *log* (вахтенный журнал журнал регистрации); *legend* (легенда); *timeout* (тайм-аут - лимитированное время простоя или ожидания).

Відносно цього в польській мові англійська комп'ютерна лексика теж знайшла своє місце в лексичному складі цієї мови, де виділяють наступні найпоширеніші слова і словосполучення, а саме: *memory* – *pamięć* – пам'ять; *RAM (random access memory)* – *pamięć losowego dostępu* – оперативная пам'ять; *ROM (read only memory)* – *pamięć stała* – постоянная пам'ять; *toolbar* – *pasek narzędzi* – панель инструментов; *to click* – *kliknąć* – щелкнуть; *to close* –

zamknąć – закрыть; *to copy* – *kopiować* – копировать; *to cut* – *wycinać* – вырезать; *to delete* – *usunąć* – удалить; *to open* – *otworzyć* – открыть; *to paste* – *wkleić* – вставить; *to print* – *drukować* – печатать; *to reboot* – *ponownie uruchomić komputer* – перезагрузить компьютер; *to save* – *zapisać* – сохранить і *to select* – *wybrać* – выбрать [Ахманова 1957, с. 295].

Отож, проведений аналіз застосування англійської комп'ютерної лексики в інших мовах світу, зокрема в українській, російській і польській показав, що в кожній мові особливості застосування мають свій характер, що пов'язаний з особливостями кожної мови і мовною картиною світу, зокрема. Спільними особливостями вживання яких є аббревіація і здебільшого вживання простих термінів.

РОЗДІЛ 2

ПРОБЛЕМАТИКА У ЗАСТОСУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ

2.1 Проблеми перекладу різних сфер англomовної комп'ютерної лексики

Як відомо на сьогодні в практиці перекладу англomовної комп'ютерної лексики існують певні проблемні аспекти перекладу, серед яких важливе місце займають лексико-семантичні аспекти, які нижче більш детально розглянемо в даній дипломній роботі.

Отож, залежно від ступеня частотності актуалізації, лексико-семантичні особливості англomовних текстів сфери ІТ слід розділити на п'ять категорій, це: терміни (однокомпонентні, багатоконпонентні, складноскорочені, терміни-неологізми семантичної групи «програмні продукти»); «порожні» слова (абстрактні іменники з позитивною конотацією, епітети, дієслова з додатковим значенням позитивної емотивності, дієслова з оцінною семантикою, прикметники з позитивною лексемою “good”, дієслова в абсолютній мірі); багатоконпонентні прикметники; стилістичні прийоми і стійкі словосполучення (колокації та ідіюми). Відносно цього нижче більш детально розглянемо окремі поширені з них.

Отож, однокомпонентні терміни передаються шляхом транслітерації, калькування, конкретизації, додавання, транслітерації, а також з допомогою прийому експлікації (описового перекладу), наприклад:

- *Storage* - система зберігання даних (описовий переклад);
- *Overclocking* - оверклокинг (транслітерація);
- *Dock* - підключення до док-станції (описовий переклад);
- *Multi-tasking* - багатозадачність (калькування) [Ахманова 1966, с. 607].

Відносно цього потрібно відзначити, що найчастіше при перекладі однокомпонентних термінів використовувався прийом експлікації. В основному застосування даної трансформації вимагали терміни-неологізми, або метафоризовані терміни. Метафоризовані терміни утворені від нейтральних загальноживаних англійських слів і, при використанні в сфері інформаційних технологій, вони мають уже зовсім інше значення.

Наступні два приклади показують, що в українській мові перекладачам часто доводиться розширювати значення деяких термінів, наприклад:

*Need microservers that are **big on density and energy efficiency**?*

*Шукаєте енергоефективні мікросервери з **високою щільністю ресурсів**?*

*Intel® Pro WiDi is Miracast **hardware compliant** - so if it is on your PC, you can share it.*

Технологія Intel® Pro WiDi сумісна з обладнанням Miracast, тому, якщо вона є на вашому ПК, ви можете надати до нього загальний доступ.

В даному випадку, при перекладі вираження “*you can share it*”, перекладачеві необхідно було звертати увагу на те, що “дієслова» to share” і «розділяти» означають одне і те ж, якщо дія спрямована на ідеальний об'єкт, але якщо об'єкт матеріал, то між мовами є відмінність: “*to share a house*” що означає жити в одному будинку з кимось, а «розділяти будинок» означає ділити будинок як власність на частини. Для повного розуміння наведемо як приклад неологізм “*shared memory*”, який помилково іноді перекладається як «колективна пам'ять». Даний переклад буде неточним, оскільки пам'ять, що розділяється можна неправильно інтерпретувати як пам'ять, розділену на області [Вендина 1999, с. 27]. Тому для того, щоб найбільш точно перевести даний неологізм, доцільно застосувати прийом додавання: “*shared memory*” - що означає як «спільно колективна пам'ять».

Іноді перекладач стикається і з проблемою передачі точного значення терміну, який навіть всередині однієї сфери, в даному випадку, в сфері інформаційних технологій, має кілька значень. Наприклад, в наступному

прикладі перекладач передав термін “*Connectivity*” словосполученням як «робота в мережі»:

In most cases, Mini PCs with Intel Inside® include ports such as USB 3.0, HDMI, and LAN for fast transfer performance, to support multiple HD displays, and for ample connectivity.

У більшості моделей міні ПК з Intel Inside® є такі порти, як USB 3.0, HDMI LAN для швидкої передачі даних, підключення декількох дисплеїв з високою роздільною здатністю роботи в мережі.

В даному випадку термін також був переведений з допомогою конкретизації. Вираз “*ample connectivity*” означає, що комп'ютер має широкі можливості підключення до Інтернету. Слово “*connectivity*” має одне головне значення - «можливість підключення», проте, в залежності від контексту, значення необхідно розширювати, так як це може бути і «можливість підключення до мережі Інтернет», і «можливість підключення до інших пристроїв».

Термінологічна лексика використовувана в текстах сфери інформаційних технологій, дає підставу відзначити їх приналежність до технічних текстів. Однак з урахуванням того, що у даного роду текстів переважає функція переконання і що вони більшою мірою тяжіють до рекламної ІТ сфери, отож, виникає питання про необхідність спрощення термінології для тих користувачів, які не володіють технічними знаннями або комп'ютерною термінологією в цілому. Відносно цього при аналізі перекладів нами були виділені деякі випадки адаптації термінів. Наведемо приклад:

Overclockers go beyond the rated specifications of their processor, RAM, and motherboard to find the sweet spot for optimal gaming potential.

Для забезпечення оптимальних ігрових можливостей комп'ютерні ентузіасти з пристрастю до максимальної продуктивності встановлюють частоту процесора, оперативної пам'яті і системної плати вище заявлених в технічних характеристиках.

В даному прикладі перекладач, передав слово “*overclocker*” за допомогою словосполучення «комп'ютерні ентузіасти», незважаючи на існування терміну «оверклокер» в українській мові. “*Overclocker*” походить від слова “*Overclocking*” і позначає людину, яка займається модернізацією свого комп'ютера. Воно є професійним жаргонізмом і його сенс може бути зрозумілий не для всіх користувачів. Таким чином, замість транслітерації перекладач використовував прийом підбору еквівалента більш того, словосполучення «комп'ютерні ентузіасти» включає в себе елементи стилістичного фарбування і, таким чином, більше привертає увагу покупців.

Що до перекладу багатокomпонентних термінів, то вони перекладаються або за допомогою калькування, або за допомогою калькування з елементами додавання, а саме:

- *wireless architecture* - бездротова архітектура (калькування);
- *software-defined networking* – програмно - які визначаються мережі (калькування);
- *solid-state drive* - твердотільний накопичувач (калькування);
- *frame rate* - частота зміни кадрів (калькування з елементом додавання).

Також виявлено кілька випадків перекладу терміну за допомогою підбору еквівалента:

- *All-in-One PC* - моноблочний комп'ютер
- *abric* - комутуюча матриця.

Переклад ж складноскорочених термінів (аббревіатур) в уже згаданому корпусі текстів зумовлений низькою чинників. Так, якщо складноскорочені терміни є аббревіатурою багатокomпонентного терміну, актуалізованого раніше в тексті, то в цьому випадку аббревіатура, як правило, розшифровується. Її окремі компоненти переводяться з допомогою калькування, наприклад:

*The Intel **Solid-State Drive** Data Center Family modernizes storage with high endurance and extreme performance SSDs.*

Сімейство твердотільних накопичувачів Intel для центрів обробки даних дозволяє модернізувати підсистеми - зберігання даних з допомогою виключно довговічних і надзвичайно надійних твердотільних накопичувачів.

Однак в деяких випадках перекладач вставляє в текст перекладу оригінальну аббревіатуру англійською мовою, наприклад:

Equipped with the enhanced bandwidth of the NVMe interface, the 950 PRO is ideal for intensive workloads, such as computer-aided design, data analysis and engineering simulations.

Оснащений підвищеною пропускною здатністю завдяки NVMe, SSD 950 PRO ідеально підходить для інтенсивних навантажень, таких як: системи автоматизованого проектування, аналіз даних і симуляція інженерних розрахунків.

В даному прикладі перекладач залишив оригінальну аббревіатуру «NVM» - “non-volatile memory”, яка перекладається як «енергозалежна пам'ять». Крім цього, при перекладі була додана аббревіатура «SSD», яка також не була передана на англійську мову. Вибір між калькулюванням і запозиченням був обумовлений, перш за все, економією текстового простору. Оскільки в даній пропозиції спостерігається випадки перерахування, а також наявність певного причетного обороту, де перекладач, не бажаючи захаращувати пропозицію, залишив в тексті англійські аббревіатури.

У тому випадку, якщо термін складається з кількох аббревіатур, перекладач передає тільки головну аббревіатуру, друга ж частина залишається на англійській мові: “NVMe SSD” - як «твердотілий накопичувач NVMe». Оскільки це також дозволяє економити інформаційний простір, оскільки описовий еквівалент даного терміну «Твердотілий накопичувач, побудований на використанні незалежної пам'яті» або «Твердотільний накопичувач, заснований на чіпах незалежної пам'яті», що незважаючи на свою точність, є занадто громіздким».

У тому випадку, якщо аббревіатура використовується в тексті перший раз, перекладач найчастіше використовується прийом запозичення:

*Intel provides two tools to help you start **overclocking** your processor and select DDR3 / DDR4 memory.*

*Intel надає два інструменти, які допоможуть запуснути **оверклокінг** процесора і вибрати частоту пам'яті DDR3 / DDR4.*

Винятки становлять лише деякі випадки, коли перекладачеві було необхідно розмежувати термінологію. Отож, розглянемо наступний приклад:

Quiet fanless design, noise-reduction software, complete connectivity, premium back-lit keyboard, QHD anti-glare display and so much more.

Безвентиляторна система охолодження, програмне забезпечення для зниження рівня шуму, повний набір портів, клавіатура преміум-класу з підсвічуванням, дисплей надвисокої чіткості (QHD) з антибліковим покриттям і багато іншого.

Як згадувалося вище, термін «QHD» часто плутають з терміном “QHD”, який позначає зовсім інший дозвіл екрана. Тому якби оригінальна аббревіатура була збережена в тексті, пропозиція могла б бути інтерпретованою іншим чином.

В даному випадку перекладач, щоб уникнути плутанини, застосував описовий спосіб перекладу. При цьому в дужках він вказав початкову аббревіатуру, так як під стандарти надвисокої чіткості потрапляє ще один термін, що позначає вид дозволу – “4K Ultra HD”.

Отож, проведений аналіз зібраного корпусу текстів показав, що при передачі значення термінів-неологізмів в більшості випадків використовувалося: запозичення, запозичення з елементами додавання і калькування.

Отож, на основі проведеного аналізу слід відмітити, що на сьогодні практиці перекладу існують певні вище наведені лексико-семантичні проблеми перекладу англійської комп'ютерної лексики. Відносно цього нижче в роботі запропонуємо практичні рекомендації щодо удосконалення систем перекладу англійської комп'ютерної лексики.

2.2 Проблеми в комунікації при застосуванні англомовної комп'ютерної лексики

Комп'ютеризація різних сфер людської діяльності, в тому числі комунікаційної та інформаційної сприяла появі ринку інтернет-комунікаційних послуг і привела до введення таких понять як «глобальні мережі», «дискурс інтернет-комунікації», «інформаційні технології», «телекомунікації», «інтернет-комунікації», «комп'ютерні технології», «інтернет-комунікаційні послуги», отже, вплив інфотелекомунікаційних технологій практично є на всі сфери життя, що актуалізує дослідження в даному напрямку. Як відомо англомовна комп'ютерна лексика створює в процесі комунікації між комунікантами певні особливості, що подеколи носять проблемний характер, відносно цього на основі аналізу відповідних наукових джерел виділимо основні проблеми в комунікації при застосуванні англомовної комп'ютерної лексики.

Отож, як зазначено до основних проблем в процесі комунікації при застосуванні даної лексики загалом відносяться наступні:

- По-перше, знання/незнання слів, що пов'язано з рівнем компетентності носіїв, на прикладі жаргону, що зараз є досить поширеним явищем у цій сфері, адже як відомо комп'ютери використовують у своїй діяльності не тільки фахівці, але і прості користувачі. Зрозуміло, що рівень знання відповідної лексики безпосередньо буде залежати від рівня володіння комп'ютерними технологіями, а також від необхідності номінації «комп'ютерних понять» і спілкування на «комп'ютерні теми».
- Неправильно вжиті слова-терміни, це можуть бути в основному, найменування різних програм, команд чи пристроїв пов'язаних з комп'ютерами, наприклад: *ссер* (від англ. *Tosser* програма для роботи з електронною поштою), *кеш* (від англ. *Cache* швидкодіюча буферна пам'ять, яка використовується для зберігання копії найбільш часто

використовуваних областей оперативної пам'яті), *браузер* (від англ. *browser* як засіб перегляду web-сторінок). У рідкісних випадках термінами можуть стати й дієслова: *стиснути* (файл) (зменшити обсяг файлу за допомогою програми-архіватора) і прикметники: *онлайнний* (режим) (від англ. *On-line* режим роботи з безпосереднім доступом до мережі), *фреймова* (сторінка) від англ. *frame web*-сторінка, створена за допомогою кадрів). Виникнення ж термінів пов'язане з необхідністю висловити відповідне поняття, і їх вживання залежить виключно від значущості денотата для тієї чи іншої групи людей.

- Експресивно забарвлені слова. Поява конотативного значення може бути зумовлена різними семантичними і словотворчими процесами, що додають словам різну ступінь експресивного забарвлення де може зумовити невірний метафоричний перенос значень, це пов'язано в основному із жаргонами, наприклад: *мізки* (оперативна пам'ять), холодний *ресет* (перезапуск комп'ютера з вимиканням живлення), *розримовити* (диск) (розділити фізичний жорсткий диск на декілька логічних);
- «Ігровий» словотвір, що може виникнути на основі каламбурного зближення з уже існуючими словами української мови, що призводять до паронімічної атракції: *ніввісь* (операційна система OS/2), *пахва* (килимоч для миші), *гвинт* (жорсткий диск, вінчестер), *аська* (від ICQ програма для передачі коротких повідомлень між користувачами в мережі);
- Навмисне спотворення фонетичного вигляду слова: *хацкер* (від англ. *Hacker* - хакер), *компутер* (від англ. *Computer* комп'ютер) [Алексеева 2001];
- Запозичення слів з інших наприклад використання жаргонів внаслідок чого в комунікації можуть бути певні просторіччя, а саме: *глючить* (працювати з помилками - йдеться про комп'ютерну програму), *приблуда* (програма, яка працює спільно з будь-якої іншої програми), *рюхнуть* (вилучити з комп'ютера);

- Неправильне вживання професіоналізмів. Можливо, саме прагненням до стислості що особливо важливо при спілкуванні по мережі для економії часу і грошей пояснюється велика кількість не правильно вжитих слів, а саме: *операційка* (операційна система), *доковская* (має розширення dos) усікань [Алексеева 1994, с. 149]: *комп* (комп'ютер), *проц* (процесор), і абрєвіатури, наприклад: *CisOp* (системний оператор), *системний адмін* (системний адміністратор), тощо.

Відносно цього нижче проведемо більш детальний аналіз на прикладі вживання й окремих слів. Отож, в сфері комп'ютерної лексики широке застосування знайшло слово *ware*. Загальноновживане значення цього слова – це товари, проте іноді воно зустрічається в якості другого компонента складних слів, зберігаючи своє значення, в той час як перший компонент вказує або на матеріал, з якого виготовлений даний товар, або на його походження (напр.: *stoneware* - керамічні або глиняні вироби). У комп'ютерній ж термінології воно зустрічається, як правило, в складі складних слів: два фундаментальних для комп'ютерної лексики складних терміни, що мають в своєму складі це слово, з'явилися в зв'язку з початком масової продажі цивільному населенню комп'ютерних комплектуючих - *hardware* і програмного забезпечення - *software*. Цікаво, що модель *-ware* на сьогоднішній день є продуктивною в основному в розмовній мові і комп'ютерному слензі, хоча на цій базі побудований й ряд термінів, які використовуються і в документації, ліцензійних угодах компанії-продавця і з користувачами і т. д.

Варто також й відзначити, що переважна більшість слів, утворених за цією моделлю, відносяться до програмного забезпечення - *software* - і виділяють різні його типи в залежності від умов поширення або особливостей функціонування тієї чи іншої програми (*Freeware, trialware* і т.д.). У розмовній ж мові число термінів, побудованих за цією схемою, досить велике, адже часто вони характеризують ставлення мовця до того типу програмного забезпечення, про який йде мова або, як правило, зберігають емоційно-

оцінний компонент будь-якої особливості програми. Але продуктивна модель - *ware* може застосовуватися не тільки щодо програмного забезпечення.

Наступне ж слово слово - *hacker* сьогодні знайоме навіть тим, хто має дуже опосередковане ставлення до світу комп'ютерів. У багатьох воно асоціюється зі злочинною діяльністю, з несанкціонованим зломом комп'ютерних мереж, тощо. Його значення може часто передаватися як - взломщик комп'ютерних мереж, IT-злочинець, шахрай, що має на меті незаконне отримання інформації, отримання вигоди, нанесення шкоди тож, англіцизм - хакер зафіксований в ряді україномовних словників. В аналогічному значенні це слово використовується сьогодні і в англійській мові.

Однак багато фахівців з комп'ютерних технологій - в тому числі і ті, хто зараховує себе на сьогоднішній день до субкультури хакерів – не згодні з таким визначенням, вони стверджують, що в даному випадку має місце плутанина або ж навмисна підміна понять, і замість терміну - *hacker* в значенні комп'ютерний злочинець потрібно використовувати близьке за значенням слово *cracker* (власне – комп'ютерний взломщик). Термін *hacker* ж, згідно *Jargon File* [Алексеев 2002, с. 40], має наступне значення, це:

- Людина, яка любить дослідження подробиць (деталей) програмованих систем, вивчення питання підвищення їх можливостей на противагу більшості користувачам, які вважають за краще обмежуватися вивченням необхідного мінімуму.
- Хто-небудь хто програмує з ентузіазмом (навіть одержимо), або ж люблячий програмувати, а не просто теоретизувати про програмування.
- Людина, яка є широкий і відповідний спеціаліст в швидкому програмуванні.

Відносно цього потрібно сказати, що це слово розширило сферу свого застосування і може вживатися по відношенню до будь-якого експерта і ентузіасту, незалежно від області його практичної діяльності по відношенню до комп'ютерів, чи ні (наприклад: *an astronomy hacker* - спеціаліст по

астрономії, *a garden hacker* - професіональний садівник). У вихідному і переносному значеннях наступної групи слів проводиться паралель між функціонуванням людського організму (в першу чергу, мозку і нервової системи) і роботою комп'ютерних комплектуючих (головним чином, оперативної пам'яті і центрального процесора).

Наступний термін, що широко використовується - *bit*, він позначає одиницю вимірювання кількості інформації, що обрив в слензі людей, що мають справу з комп'ютерами кілька нових значень: під ним можуть мати на увазі або певне переконання, яке, можливо, є помилковим (тобто якщо хтось говорить: *I have a bit set that ...* - мається на увазі, що говорить людина не впевнена в правильності відомої йому інформації і готова до того, що співрозмовник спростує або уточнить її твердження), або уявне нагадування людини самій собі про якусь невиконану справу (так, вислів *I have a bit set for you* може означати: Я хотів дещо тобі сказати / або ж хотів тебе запитати про дещо).

Крім того, слово *bit* може вживатися і в поєднанні з числівниками при позначенні не тільки даних в пам'яті комп'ютера, але і в контексті інформації в свідомості людини, в цьому випадку термін зберігає своє початкове значення – це одиниця інформації, причому іноді акцент може бути зроблений саме на те, що ця одиниця інформації мінімальна, і, як наслідок якої об'єм даних дуже малий. Показовим у цьому плані є приклад, приведений в Jargon File [Алексеев 2002, с. 45]:

I just need one bit from you. В даному випадку говориться, що особа хоче задати опоненту лише одне питання, яке не відніме у останнього багато часу і, можливо, вимагає всього лише короткої відповіді: «Так» або «Ні». Чи не виключено, що тут також має місце часткове перенесення значення іменника *bit* із загального пласту лексики як частина, що має невелику кількість.

Наступне слово - *dump* в інформатиці позначається як висновок даних, що містяться в пам'яті комп'ютера, що йде на друк чи екран або їх вивантаження в текстовий файл, в розмовній мові англомовні «комп'ютерники»

використовують вислів *brain dump*, значення якого, в зв'язку з вищевикладеною дефініцією вихідного терміну цілком є прозоро: *to give smb. a brain dump on smth*, що означає поділитися з кимось всім відомою на даний момент інформацією на якусь певну тему.

За аналогією зі широковживаним словом *typo* (помилка) в комп'ютерній лексиці з'явився термін *mouso* – що означає помилку при роботі з мишею, що призводить до невірної позиціонування покажчика або появи сміття на екрані [Алексеев 2002, с.50], а також аналогічні за своєю структурі назви для позначення «помилки» в розумовому процесі людини - синонімічні один одному як терміни *braino* і *thinko*, що є найбільш близьким їм в українській мові, з огляду на розмовний характер цих лексичних одиниць, нам представляється слово - заскок.

Також до «збоїв» у роботі можна застосувати термін *glitch*, що широко використовується не тільки в інформатиці, а й в жаргоні представників інших областей техніки і увійшов вже в склад загально технічного сленгу. У контексті комп'ютерної лексики це слово позначає збій в роботі апаратного або програмного забезпечення і є близьким за значенням до терміну *bug*, що увійшов в якості англіцизмів та в український комп'ютерний сленг.

По відношенню до людини може вживатися також й термін *drop-out* - провал в потоці даних при передачі останніх по Мережі. Так можуть назвати більш приватний випадок позначеного вище «ментального бага»: коли людина збивається з думки, і потрібне слово, яке вона збиралася виголосити, «вилітає» у неї з голови.

Існує також й цікавий вираз - *My stack is overflowed* (Мій стек є переповнений). Цією фразою комп'ютерщик, забувши, про що він говорив, може пояснити щось раптово що трапилося з ним з використанням слова *drop - out*. Метафора тут також досить є прозора: адже присутні нові порції інформації, що вступаючи в стек, при його заповненні витісняють старі порції, якщо дотримуватися приведеної вище аналогії, то можна побачити, що багато в чому аналогічна ситуація, виникає тоді коли людина, перемикаючись з однієї

теми на іншу в процесі розмови, забуває про первісний характер розмови, тому що вона була «витіснена» із «стека» тобто короткочасної нової пам'яті, що надійшла до неї з інформацією.

Окрім того деякі терміни можуть позначати в розмовній мові категорії, що відносяться й до навколишнього світу як реальні, що протиставляють віртуальну реальність - і до дій людини, яка чимось нагадує операції, що здійснюються при роботі з комп'ютером. Так, до діяльності людини може бути застосовано також таке суто «комп'ютерне» поняття як - *real time* (реальний час). Про роботу комп'ютерної програми в реальному часі кажуть, коли час її відгуку на команди користувача мізерно малий і обмежується, як правило, мілісекундами, так що людина, яка працює з цією програмою, здається, що додаток реагує на його дії миттєво без затримок. Про дії ж людей в реальному часі мова може йти, коли та виконує як правило заплановані або обумовлені заздалегідь дії, не відкладаючи їх на потім (що і є в даному випадку спільною рисою діяльності програми і людини).

Цікавий приклад має й вираз - *to do protocol. Protocol* в інформатиці – це якийсь визначений формат передачі даних, а також правила, за якими відбувається обмін інформацією між комп'ютерами або системами. Те ж значення відображено і в метафоричному застосуванні цього терміну до дій людини, а саме: *to do protocol* в цьому випадку означає взаємодію з кимось з врахуванням визначених правил, т. д. Так, фраза *Let's do protocol with the check*, сказана в компанії комп'ютерщиків наприклад в ресторані буде означати, що пора попросити в офіціанта рахунок щоб визначитися скільки заплатити кожен, враховуючи також і чайові, зібрати гроші і заплатити по рахунку - тобто здійснити визначений традиційний в даній ситуації порядок дій, відповідний якимось загальним негласними правилами, до яких і застосовується метафорично комп'ютерний термін *protocol*.

Наступне слово - *handshaking* (рукоштовання) в комп'ютерній термінології позначають як взаємодія між програмами або пристроями (наприклад, комп'ютерами що об'єднані в мережі, або комп'ютером і

периферійним пристроєм), а також безпосередньо сам момент встановлення зв'язку між ними, отож, тут існує аналогія з рукостисканням, яке передбачає відкритість і доброзичливість учасників взаємодії по відношенню один до одного, але ця метафора знайшла і «друге життя», коли люди, що мають відповідне ставлення до комп'ютерної техніки, стали використовувати цей термін стосовно ситуацій спілкування між людьми. І мова тут йде зовсім не про рукостискання, а саме про знаходження спільних точок дотику між опонентами спільної мови, і прихід якщо не до єдиної думки, то, як мінімум до розуміння позицій і точок зору один одного.

Отож, як висновок в міру того, як комп'ютер формує своє становище в різних сферах людської діяльності виникає досить специфічна термінологія пов'язана з ним, що стає все більш звичною складовою мовної картини світу сучасної людини. І якщо значення лексичних одиниць цієї сфери мають відношення до комп'ютерної техніки - причому як технічних термінів, так і їх розмовних еквівалентів.

Відносно цього з проблемами вживання комп'ютерної лексики нам доводиться стикатися, на жаль, дуже часто, найчастіше вони, звичайно, дратують, іноді викликають інтерес і бажання поміркувати про причини їх появи. Проте все ж залежить від ситуації, від того, де ці помилки зустрічаються - в усному мовленні або на листі, хто їх допускає, який характер цих помилок і ступінь грубості. Якщо це помилка в журнальній статті, науковій монографії або художньому творі, то, звичайно, така недбалість у поводженні з мовою не може не викликати обурення, якщо помилки зустрічаються в усному мовленні, то тут слід бути більш поблажливими: ми повинні розуміти, що усне мовлення найчастіше спонтанне, йому властиве застереження, використання дискурсивних слів, які називають ще словами-паразитами, що мають ще деякі інші особливості.

Відносно цього саме специфіку живого спілкування можна назвати головною причиною виникнення помилок в процесі комунікації в усному мовленні, яка вимагає швидкої реакції на репліки співрозмовника, вміння

слухати іншу людину і коригувати свою мовну поведінку в ході діалогу. Все це призводить до застережень, які мовець може не помічати, оскільки зосереджує свою увагу на подальшій побудові фраз.

Отож, визначені в процесі проведеного аналізу поширені мовні помилки, тобто помилки, пов'язані з вживанням слів і стійких виразів комп'ютерної лексики, часто викликані таким явищем, як метонімія, коли два предмета або явища настільки тісно пов'язані один з одним, що властивість одного з них переноситься на інший. Можна назвати ще кілька причин появи в мові помилок – це вплив інших мов, і їх діалектних особливостей і звісно ж професійного жаргону. Отож, про кожен таку причину можна говорити дуже довго. Зупинимося тільки на останній. Жаргон на сьогодні обслуговує сферу професійного спілкування і об'єднує людей одних інтересів, одного кола відносно цього в кожному такому колі формується й свій набір слів, властивий тій чи іншій професії, що часто також має свої визначені вище особливості слів і їх вимови в процесі комунікації з використанням комп'ютерної лексики.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ІСНУЮЧИХ ПРОБЛЕМ АНГЛОМОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ

3.1 Рекомендації щодо удосконалення системи англомовної комп'ютерної лексики

В сучасних умовах практично неможливо заперечувати факт комп'ютеризації різних сфер знань, тому кожному користувачеві комп'ютера, а особливо фахівцям у сфері ІТ необхідно ознайомитися з поняттями, які виникають при взаємодії інформаційних технологій з іншими галузями техніки і науки. У цьому випадку важливо знання використання комп'ютерних термінів і особливості їх перекладу з англійської мови на українську. Таким чином, середовище безперервно розвивається а саме світ і людина що знаходяться в тісній взаємодії і взаємовпливі, відносно цього людина активно перетворює навколишню дійсність, де посередником між людиною і пізнаваним світом виступає саме мова, яка й створює можливості для впорядкування і систематизації в пам'яті багатьох знань побудови характерної для кожного етнокультурного колективу мовної картини світу.

Відносно цього проблема перекладів комп'ютерної термінології на сьогодні надзвичайно важлива. Під час практичних занять з іноземної мови, на сьогодні студенти мають можливість працювати з технічними текстами, які насичені ІТ термінологією, невідповідність в перекладі яких або ж помилки можуть бути причиною непорозумінь між майбутніми фахівцями і, взагалі, вплинути на кінцевий результат навчання.

Отож, основні проблеми, що виникають у перекладачів на сьогодні, обумовлені тим, що дана термінологія є адресована вузьким спеціалістам і містить вузькоспеціалізовані терміни і поняття, які необхідно переводити

якогомога точніше. Це, з одного боку, вимагає фундаментальних знань в особливості граматики і лексики технічних текстів і знання їхніх характерних рис, а з іншого, - перекладач повинен мати інженерну підготовку і фонові знання в галузі перекладу [Алексеева 2004, с. 352]. Удосконалення ж підготовки технічних перекладачів має бути спрямоване на вирішення цього суперечливого завдання.

Отже, сам переклад ІТ термінології вимагає відповідних знань студентів в цій області, а також розуміння термінів англійської мови та знань термінології української мови. При перекладі технічних текстів велике значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому визначається й значення слова. Варто відзначити, що багато англійських термінів вже не потребують перекладу, тому що отримали загальне значення (наприклад диск, файл, програма). Існує, також, і багато запозичень: *Windows, e-mail, host*, а також «хибних друзів перекладача», як наприклад: *data, image, rating*.

Отже, в процесі роботи над технічним текстом, студенти дуже часто зустрічаються з термінами, значення яких, не відразу є зрозуміло. Тому, в цьому випадку, дуже важливо розуміння контексту пропозиції або змісту тексту студентами. Важливим, при тому також є і необхідність підбору правильного методу перекладу. Переклад ж комп'ютерної термінології може здійснюватися різними способами і за допомогою таких методів як:

- транслітерація (*printer* - принтер, *monitor* - монітор, *server* - сервер, *buffer* - буфер);
- калькування або лексичне копіювання (*access code* - код доступу, *current drive* - поточний дисковод, *disk storage* - дискова пам'ять);
- описовий переклад (*software* - програмне забезпечення, *protocol* - метод передачі даних).

Отже, головним завданням студента є вибрати той чи інший прийом або спосіб перекладу, виходячи зі змісту тексту, щоб точно передати значення кожного терміну, оскільки від цього залежить успішність перекладу ІТ термінології та й всього тексту в цілому.

Отож, для правильного перекладу технічних текстів з даною термінологією необхідно чітко розуміти характерні риси англійського і українського стилів і їх відмінності. У дипломній роботі розглядаються хоча і окремі, але важливі питання, на які слід звертати увагу в курсі технічного перекладу. Проте при перекладі технічної літератури слід прагнути до досягнення максимальної чіткості викладу. Отож, поради, рекомендації та вказівки слід переводити якомога точніше, з максимальним ступенем визначеності, щоб не виникало жодних сумнівів з приводу того, що саме слід точно виконати в процесі перекладу. Отож, технічний переклад на українську мову в цілому повинен бути більш нейтральний і ясний, ніж англійський оригінал, бо він стає менш емоційно забарвлений, більш точний і зазвичай не містить складних і громіздких граматичних конструкцій.

Отож, першим кроком має бути правильний переклад послідовності іменників [Антонова 2005, с. 213] що є однією з найважливіших задач технічного перекладу не тільки тому, що необхідно точно переводити такі послідовності, але і через те, що невміння швидко їх ідентифікувати в тексті призводить до істотного уповільнення процесу перекладу. Отож, якщо після артикля є послідовність іменників, то тільки останнє слово буде тим іменником, до якого відноситься артикль (т. д. є визначальним словом), а інші слова, що стоять зліва перед ним, є визначниками (модифікаторами), що описують або обмежують цей іменник.

Отож, переклад рекомендується починати з останнього слова, яке передається українським іменником, а потім переводити найближчим до основного і йти справа наліво, встановлюючи переклад шляхом встановлення смислових відносини між словами. Потім такий переклад має редагуватися, розташувати ліві визначення в порядку властивому мові, наприклад: *Drive system* - Система приводу (а не привід системи); *The information system development* - Розробка інформаційної системи (а не інформаційна система розробки).

Група ж іменника що закінчується або перед новим артиклем, займенником, прикметником, або перед дієсловом при перекладі слід мати на увазі, що не кожне слово групи є визначенням до сусіднього слова (або групи слів), що стоїть від нього праворуч. Воно може бути визначенням до одного із слів групи, тому при перекладі кожного слова потрібно вирішити перебираючи можливі варіанти перекладу, чи є воно за змістом визначенням до сусіднього або ж до основної групи слів.

Зв'язок між словами має визначатися з їх лексичного значення, при цьому можна вводити множину, використовувати різні відмінки і навіть прийменники, але у всіх випадках визначальним словом буде останнє, наприклад:

Most character formatting keyboard shortcuts and «Format» toolbar buttons toggle.

Більшість клавіатурних скорочень для форматування символів і кнопки на панелі інструментів Формат - перемикаються.

Слід звертати увагу на переклад іменників в групі за допомогою прикметників, оскільки в цьому випадку переклад може вийти неправильним. Наприклад, групу *application program* потрібно переводити як прикладну програму, а не програму як додатки, оскільки це усталений вираз, або *electron accelerator* - це електронний прискорювач, тобто прискорювач електронів, а не прискорювач, сконструйований на основі електронного обладнання. Однак вираз *computer user* слід перекладати як користувач комп'ютера, а не комп'ютерний користувач.

Уміння адекватно переводити багатокomпонентні терміни багато в чому залежить і від наявності у перекладача фахових знань в області ІТ, адже багатокomпонентні терміни представляються послідовністю слів без будь-яких граматичних зв'язків між ними, отож головне визначається слово яке зазвичай знаходиться в кінці багатокomпонентного терміну, і переклад цього терміну виконується за допомогою контексту при русі від останнього слова до першого з додаванням відсутніх смислових елементів відповідно до норм

української мови, наприклад: *feed rate* - швидкість подачі; *point size* - розмір в пунктах. Однак в техніці такі терміни часто калькуються: *keyboard shortcut* - клавіатурне скорочення; *screw thread* - гвинтова різьба; *engineering specifications* - технічні умови. Переклад таких термінів залежить від того, як прийнято переводити термін в тій чи іншій галузі знань. Наприклад, *dialog box* потрібно б переводити як вікно діалогу, тобто вікно, в якому виконується діалог, але виконується переклад - діалогове вікно, який всі зараз розуміють однозначно [Барсукова 2004, с. 160].

При перекладі ж деяких двокomпонентних термінів перший і другий компоненти міняються місцями, тобто визначення стає визначальним, і навпаки, наприклад: *seal ring* - кільцеве ущільнення; *power output* - вихідна потужність; *mixed concrete* - бетонна суміш. Переклад багатокomпонентних термінів виконується відповідно до правила перекладу послідовності іменників: *decision support system* - система підтримки прийняття рішень; *drop-down font size list* - список, що випадає розмірів шрифту. Калькування має використовуватися і для перекладу багатокomпонентних термінів, наприклад: *additive color model* - адитивна кольорова модель [Алексеева 1998, с. 120].

Однак часто деякі визначення в послідовності відносяться не до головного що визначається словом, наприклад: *pop-up menu item* - пункт меню. При перекладі ж термінологічних сполучень необхідно усувати цей надмірний лаконізм терміну, наприклад: *plastic resistance* - опір пластичної деформації; *unstable conditions* - умови нестійкої роботи.

Переклад імплікацій, це ще одна важлива особливість. Як відомо англійському технічному стилю властива лаконічність, яка є неприйнятною за нормами української мови і її слід усувати. Досить часто зустрічаються вирази з неявним змістом (імплікації), які в українському перекладі необхідно розкривати. Наприклад, іноді опускається іменник:

The James [2] and Smith [3] correlations show essentially the same predictive reliability and are somewhat poorer than Murdoch.

Кореляційні вираження Джеймса [2] і Сміта [3] виявляють практично однакову точність і менш точні, ніж вираз Мардока.

Часто використовуються слова, переклад яких залежить від контексту. Наприклад, слово *consideration* має значення розгляд, аналіз, міркування, облік і компенсація.

Consequently, it is likely that none of the above considerations would have led to ball-retainer forces sufficiently large to cause failure.

Отже, цілком можливо, що жоден з вищерозглянутих факторів не міг стати причиною виникнення зусиль, достатніх для виведення з ладу сепаратора кулькового підшипника.

Слово *feature* має значення що ознаки, властивості, функції або ж функціональної можливості, наприклад:

The equipment consists of three major components: the grinder machinery, the grinder control instrumentation, and data collection features.

Обладнання складається з трьох основних частин: дефібрерів, приладів системи регулювання та пристроїв для збору даних.

Слово *requirement* тут має перекладається як вимога, необхідна умова, потреба, або ж технічні вимоги чи технічні умови. Воно також може замінити будь-яке слово, що позначає якийсь об'єкт для розгляду, наприклад:

*The chief **requirement** and design consideration of submersible pump motors is therefore complete integrity against leakage.*

*Таким чином, основні **технічні вимоги** та конструктивні особливості заглибних насосів полягають у забезпеченні відсутності витоків.*

Окрім того часто в таких текстах зустрічаються й синонімічні пари, при перекладі яких у багатьох випадках допустимо опускати одне зі слів. Прикладами таких синонімічних пар є: *drawbacks and disadvantages; accuracy and precision; improve and increase; variable and volatile; constraints and limitations; object and purpose*. Якщо з контексту ясно, що синонімічна пара підкреслює високу ступінь якості, то додається наріччя - дуже, цілком, досить, досить:

*Installation of the automation equipment must be performed **neatly and carefully** to assure dependable operation throughout its service life.*

*Установка автоматичного обладнання повинне відбуватись **дуже ретельно**, щоб забезпечити його надійну роботу протягом всього терміну служби.*

Таким чином, на основі проведеного аналізу слід сказати, що проблема вдосконалення підготовки перекладачів в області технічного перекладу повинна стати комплексною і повинна вирішуватися у взаємодії з лінгвістичними дисциплінами, адже лінгвістичні дисципліни (стилістика, морфологія, фразеологія і т.д.) покликані розвивати у майбутніх перекладачів правильні навички перекладу стандартних для технічних ІТ текстів лексичні конструкції. Нелінгвістичні ж дисципліни - такі, як інформатика, економіка, математика, повинні використовуватися в навчальному процесі для напрацювання досвіду науково-технічного перекладу, поповнення словникового запасу і розширення загальних знань.

Отож, оптимальним способом перекладу має служити виявлення в мові перекладу еквівалента терміну мови оригіналу. Застосування цього способу можливо в тих випадках, коли країни, в яких поширена мова оригіналу і мова перекладу, досягли одного і того ж наукового, технічного або соціального рівня або ж пройшли цей рівень в якийсь період своєї історії.

Окрім того при пошуку еквівалента і семантичної конвергенції в процесі перекладу термінів не мають формуватися нові лексичні одиниці, а використовуватися вже раніше існуючі в мові. Застосування цього перекладу веде до утворення нових слів або словосполучень. Цілком очевидно, що при вивченні іноземної мови необхідно, в першу чергу, оволодіти такими термінами, які позначають основні, найбільш важливі поняття. Крім того, кожен фахівець повинен засвоїти і деяку кількість найбільш важливих вузькоспеціальних термінів відповідної галузі науки і техніки.

При перекладі науково-технічної літератури виникає дуже багато труднощів, пов'язаних з впізнавання в тексті і перекладом різних граматичних

форм і конструкцій. Характер цих труднощів дуже різний і тісно пов'язаний зі специфічними особливостями граматичних конструкцій. Таким чином, виникає так звані труднощі «впізнання» даного граматичного явища в тексті. Це відноситься, перш за все, до таких конструкцій, як група іменника з поширеним визначенням, коли не впізнають «стик» артикля з пояснювальними словами, який є основною ознакою поширеного визначення.

Специфічною трудністю науково-технічного тексту з даною лексикою є також велика кількість великих за обсягом складних речень з великим числом вставних підрядних речень (всередині головного). При перекладі таких пропозицій виникає небезпека втратити смислову нитку, так як пов'язані за змістом слова можуть бути відірвані один від одного. Наприклад, часто виявляються що роз'єднаними підмет і присудок. Тому необхідно засвоїти особливу методику переведення таких пропозицій, яка полягає в тому, що вставні елементи спочатку тимчасово вимикаються з пропозиції з метою кращого з'ясування загальної його структури [Барт 1994, с. 616].

Через розбіжності між двома мовами потрібно обов'язково редагувати й початковий варіант перекладу, прагнучи того, щоб переклад правильно передавав зміст пропозиції і відповідав нормам української мови. На перших порах редагування проводиться після перекладу пропозиції в цілому, потім, у міру вдосконалення навичок перекладу, воно відбувається «на ходу», паралельно з перекладом пропозиції.

На закінчення слід підкреслити, що для створення навичок перекладу необхідно засвоїти принципову послідовність всіх вказаних основних дій, пов'язаних з переведенням української пропозиції. Процес перекладу англійського речення та тексту в цілому в принципі збігається з природним процесом читання (слова і смислові групи переводяться в послідовності їх розташування в реченні). Однак відмінності в ладі двох мов призводять до того, що цей порядок нерідко порушується. Необхідно добре засвоїти, коли саме відбувається порушення послідовності перекладу і як потрібно поступати в таких випадках.

Для того щоб основна увага при перекладі могла бути направлено на кінцеву мету – потрібно максимально повне і точне розуміння змісту тексту і правильне і точне вираження цього змісту засобами української мови тому потрібно, щоб всі дії по переведенню виконувалися вільно, з мінімальними витратами зусиль і часу, як би самі собою, іншими словами, були максимально автоматизовані.

Таким чином, як висновок проблема перекладу термінів і складання галузевих термінологічних словників продовжує залишатися однією з найактуальніших проблем сучасного мовознавства протягом останніх десятиліть. Ця проблема безпосередньо пов'язана з безперервним процесом становлення і розвитку окремих терміносистем, системний опис яких представляє великий інтерес для сучасних вчених. Науково-технічний прогрес немислимий в сучасному світі без широкого обміну відповідною інформацією між фахівцями різних країн, що говорять на різних мовах.

Технічні тексти насичені ІТ термінологією при перекладі яких терміни грають першочергову роль. Отож, термін найважливіший інструмент професійного спілкування. Відносно того непослідовність і неточність в застосуванні термінів може надаватися причиною відсутності взаєморозуміння між фахівцями в процесі спільної виробничої діяльності та професійного спілкування. Некоректний ж переклад термінології може призвести до серйозних наслідків, до порушення технологічного процесу, вплинути на репутацію, викликати затримки в реалізації важливих проектів.

Отож, розширення міждержавних відносин, торговельно-економічних зв'язків із зарубіжними країнами, посилення економічної інтеграції країн Європи і всього світу, розвиток науки і техніки, постійний обмін науково-технічною інформацією підсилює значення вивчення перекладу іноземної мови в даній області як дієвого чинника соціально-економічного, науково-технічного і загальнокультурного прогресу, як засобу усного та письмового спілкування між представниками різних народів і культур.

3.2 Створення стратегії щодо вирішення існуючих проблем англомовної комп'ютерної лексики

Як вище було сказано в процесі перекладу англомовної комп'ютерної лексики існують певні проблеми перекладу відносно цього, ще раз звернемося до ключових проблем перекладу і на основі цього запропонуємо стратегію, що базується на основі відповідних теоретико-методологічних засад щодо вирішення існуючих проблем процесу перекладу англомовної комп'ютерної лексики. Як відомо переклад з комп'ютерною лексикою це переклад - один з найскладніших видів перекладу, це пов'язано з великою кількістю вимог, що пред'являються до цієї роботи. Відносно цього до технічного перекладу відносять всі науково-технічні тексти, документи, інструкції, доповіді, довідники і словники. Тексти такого плану рясніють специфічною комп'ютерною термінологією, що є найбільш складною в області технічного перекладу.

Отож, основними проблемами перекладу англомовної комп'ютерної лексики можна назвати наступні:

- У технічних текстах в яких присутня дана лексика часто зустрічаються цифри, перекладач позначає їх відповідно до державної системи забезпечення єдності вимірювань, що впливає з національних та міжнародних стандартів, отож всі фрази будуються в безособовій формі.
- У технічних текстах що містять дану лексику міститься велика кількість термінів, адже технічні тексти є більш конкретними і менш інформативними. Дані тексти тримаються на базових знаннях і знаннях про навколишній світ.
- Відносно синтаксичної структури англійських текстів технічного змісту вони відрізняються своєю конструктивною складністю. Вони багаті причетними, інфінітивними та герундіальними зворотами, а також деякими іншими чисто книжковими конструкціями, які часом

ускладнюють розуміння самого тексту і ставлять перед перекладачем додаткові завдання.

- Технічний текст в якому є дана лексика - це текст, який володіє характеристиками і наукового, і технічного стилів, а також технічними термінами. При перекладі технічних текстів перекладачам необхідно враховувати дану особливість.
- Слід зазначити, що тексти, де є дана лексика мають й різні допоміжні знакові системи. До них можна віднести, наприклад, графіки і креслення, схеми і формули, які не є знайомими більшій кількості носіїв мови.
- При перекладі таких текстів необхідно враховувати те, що перекладач повинен найточніше передати думку автора, текст потрібно передати в стилі, який притаманний технічному стилю в українській мові. Зробити такий висновок, перекладачеві при перекладі технічних текстів неприпустимо враховувати розмовний стиль, різні скорочення або ж тлумачення.

Отже, очевидно, що технічний текст призначений для фахівців в конкретній сфері чи галузі знань, які в даному випадку виступають в якості реципієнтів. Отже, при перекладі технічних текстів перекладач повинен:

- Знати як мінімум дві іноземні мови;
- Бути ерудованим в термінах і поняттях, також на двох мовах;
- Використовувати різні джерела інформації.

Переклад комп'ютерної лексики вважається досить важким і копітким заняттям, яке, крім значного обсягу роботи, вимагає професійних знань в конкретній галузі. Точний зміст тексту не повинен спотворюватися, а крім того, важливо витримати стилістику мови оригіналу. Основні особливості перекладу комп'ютерної лексики проявляються в обов'язкових знаннях перекладачем всіх термінів, які стосуються конкретної технічної галузі перекладу. Фахівець, який працює з науково-технічним текстом, повинен розуміти не тільки зміст перекладних слів, а й враховувати всі нюанси їх застосування. Перекладач, який працює з комп'ютерною лексикою, повинен

розбиратися не тільки в питаннях лінгвістики, а й в технічних дисциплінах. При перекладі науково-технічної літератури слід завжди витримувати стиль оригінального документа. Зазвичай всі документи науково-технічного характеру мають основні риси [Будагов 1965, с. 492].

Серед них варто відзначити чіткий і короткий характер викладу, суворий виклад технічної термінології, ясну логічну послідовність інформації, однозначність і конкретність при трактуванні фактів. При перекладі комп'ютерної лексики категорично виключається різноманіття епітетів, технічний переклад з одного мови на іншу повинен бути точним і логічно збудованим. Дуже важливо не тільки передати суть тексту, а й уникнути дрібних неточностей. Наприклад, дрібна помилка в перекладі технічної інструкції по експлуатації обладнання може перешкодити успішному запуску або привести до неправильного використання цього обладнання.

Правильний переклад правил безпеки або інструкцій для користування технічними засобами передбачає велику відповідальність, так як завжди існують суворі обмеження, недотримання яких може призвести до серйозних травм або наслідків. Можна зупинити велике підприємство, якщо неправильно перевести матеріал, не розібравшись у специфіці технологічного процесу. Значні труднощі при перекладі технічної документації або наукових робіт виникають і в тому числі, якщо слово має кілька значень. Вибрати те, що не спотворює не тільки зміст перекладу, але і дає правильне трактування терміну для конкретного технічного випадку - це майстерність перекладача [Бадеева 2004, с. 25].

Важлива також є манера викладу. Це пояснюється тим, що фахівці, які користуються переведеними текстами, повинні без особливого утруднення розуміти інформацію і не повинні відволікатися на форму подачі інформації. Автор науково-технічної статті має прагнути до того, щоб виключити можливість довільного тлумачення досліджуваного предмета, внаслідок чого в науковій літературі майже не зустрічаються такі виразні засоби, як метафори,

метонімії та інші стилістичні фігури, які широко використовуються в художніх творах для надання мові живого, образного характеру.

Правда, потрібно відзначити, що при всій своїй стилістичній віддаленості від живої розмовної мови, багатого різноманітних виразних засобів науково-технічного тексту все ж включають в себе певну кількість нейтральних слів за забарвленням фразеологічних сполучень технічного характеру, наприклад: *the wire is dead* - провід відключений; *the wire is alive* - провід під струмом. Це, не позбавляє текст точності, повідомляє йому відому жвавість і різноманітність. З точки зору словникового складу основна особливість комп'ютерної лексики полягає у граничній насиченості спеціальною термінологією, характерною для даної галузі знань.

Отже, професійний перекладач науково-технічної літератури повинен мати у себе під рукою цілий арсенал допоміжних засобів. Це і науково-технічна, і довідкова література різної тематичної спрямованості, і спеціалізовані, і лінгвістичні словники, які допоможуть перекладачеві уникнути неточностей і стилістичних помилок в обох мовах. Переклад комп'ютерної лексики передбачає не тільки переклад слів з однієї мови на іншу, а й застосування цілого комплексу знань, лінгвістичних, так і вузькоспеціалізованих. Від фахівців, які займаються науково-технічним перекладом, крім лінгвістичної освіти, потрібні ще й певні знання в області ІТ техніки [Баранов 2007, с. 592].

Складність науково-технічного перекладу полягає в тому, що безліч слів є полісемантичними і їх значення в різних мовах часто не збігається, а без знання предмета неможливо правильно підібрати правильний варіант технічного перекладу. Крім того, від перекладачів потрібні знання не тільки теорії предмета перекладу, а й практичний досвід, вміння добре орієнтуватися серед видів технічного перекладу, в числі яких можна назвати усний технічний переклад, переклад заголовків, реферативний і повний письмовий переклади.

Оскільки для науково-технічного тексту притаманний логічний, формальний майже математичний виклад матеріалу, даний виклад можна

назвати формально логічним. Багато хто критикує такий стиль викладу, забуваючи, що технічні тексти призначені для фахівців, що володіють відповідними знаннями, і для яких відступ від звичного способу викладу матеріалу ускладнює розуміння фактів.

Отже, в основі стилю сучасної англійської технічної літератури лежать норми англійської письмової мови з певними специфічними характеристиками в лексиці, граматиці, а також в способі викладу матеріалу. У комп'ютерній лексиці вживається велика кількість спеціальних термінів і слів не англосаксонського походження, слова відбираються з великою ретельністю для максимально точної передачі думки. Велику питому вагу мають й службові слова і слова, що забезпечують логічні зв'язки між окремими елементами висловлювань, тому особливе значення має відводиться аббревіації як особливому типу номінативних знаків.

Завдання ж перекладача передати інформацію максимально близько до оригіналу. В іншому випадку в тексті можуть виникнути спотворення, що ведуть до неправильного розуміння важливої інформації. Підбір лексики має здійснюватися ретельно і обдуманно. Побудова фраз має бути логічною і осмисленою. До інших вимог перекладу відносять адекватність і інформативність, не менш важливо витримувати стиль подібних текстів. Сюди відноситься не тільки лексика, а й граматична будова тексту, а також спосіб викладу матеріалу. Найчастіше це формально-логічний стиль.

Підвищенню якості перекладу сприяє й наявність у перекладача другої технічної освіти. На думку автора робіт по переведенню наукової і технічної документації Пумпянського А. Л., науковий переклад - це особлива дисципліна, яка перебуває на стику лінгвістики з наукою і технікою [Богданов 1990, с. 26]. У зв'язку з цим така перекладацька практика розглядається не тільки з точки зору мовознавства, а й з науково-технічних позицій. Таким чином, до переведення науково-технічних текстів допускаються виключно висококваліфіковані фахівці, добре знайомі з предметною областю, її особливостями і термінологією.

Оскільки переклад комп'ютерної лексики являє собою поєднання лінгвістики з наукою і технікою, його головна складність полягає в необхідності поєднання знань з усіх перерахованих областей. Професійні перекладачі мають використовувати різні тлумачні і профільні словники для роботи з текстами, оскільки для сучасного технічного прогресу характерно взаємне проникнення термінів з одних галузей в інші. Ще одна складність при перекладі - різниця вимог до скорочень і відмінність у ГОСТах. Прикладом можливих труднощів з перекладом скорочень в англійській мові можуть бути такі слова як *w/o (without)*, *assy (assembly)* та інші.

Багато хто вважає, що якість перекладів покращується в зв'язку з тим, що з'явилося більше можливостей завдяки швидкому доступу до мережі Інтернет, де представляється можливим знайти, перевести, перевірити все, що потрібно. Але є й інша думка з цього приводу, властива в основному старшого покоління, згідно з яким, поява електронних ресурсів і словників, знижує якість виконуваних перекладів. Сучасний ж перекладач, як правило, не бажає витратити зайвий час, наприклад, на пошук в пошукових системах однокомпонентних і багатоконпонентних термінів.

Головною ж особливістю перекладу текстів є, з одного боку стислість, лаконічність, логічність, а з іншого боку - повний виклад матеріалу, без використання емоційно-насиченої лексики, що вживається в художній літературі. Перекладач науково-технічного тексту повинен виключити можливість довільного тлумачення. У зв'язку з цим виділимо ще одну змістовну особливість науково-технічних текстів: практично повна відсутність метонімії, еліпсів, антитези і інших стилістичних фігур.

На думку Орлової Галини Дмитрівни: «Переклад - це мистецтво, вимагає вміння розосередити увагу настільки, щоб, займаючись подробицями, завжди мати на увазі ціле, тобто весь текст». Професійний перекладач завжди виконує переклад з урахуванням контексту, тому що багато слів мають безліч різних значень, іноді абсолютно протилежних. А для англійської мови, зокрема,

властиві такі поняття як багатозначні слова. Особливо гостро ці явища проявляються в спеціалізованих текстах.

Ще однією особливістю не так науково-технічного перекладу, а скільки самого напрямку комп'ютерної лексики, в цілому, є постійний розвиток, поява нових технологій, а, отже, безлічі нових термінів і аббревіатур. Перекладач повинен враховувати в своїй роботі і цей аспект і вміти підібрати відповідний еквівалент на мові перекладу. Важлива і скоординована робота менеджерів бюро перекладів. Оскільки необхідно не тільки оцінити досвід, наявний в компанії по заданій тематиці і спеціалізації, вивчити досвід перекладу матеріалів подібної тематики, а й визначити вузьку спеціалізацію, для того, щоб відібрати фахівців, які мають достатній досвід і знання для виконання завдання на переклад, а також вибрати методичні матеріали, глосарії та термінологічні бази даних.

Отже, переклад комп'ютерної лексики повинен відповідати наступним вимогам: еквівалентність, адекватність, інформативність, логічність і чіткість викладу. Щоб переклад комп'ютерної лексики був адекватним і еквівалентним, т. д. перекладачеві необхідні загальні та специфічні навички, вміння і наступні знання: теоретичні - про фонетичному, лексичному і граматичному ладі іноземної мови (лексичні одиниці, граматичні правила, словотвір); практичні - знання про особливості перекладу науково-технічних текстів (види перекладацьких трансформацій і відповідностей); лінгвістичні практичні знання (способи перекладу: транслітерація, калькування, заміни, перестановки, додавання, опущення, способи описового перекладу); екстралінгвістичні знання (володіння достатньою інформацією для перекладу спеціалізованого тексту), необхідні у процесі перекладання тексту і побудови осмислених і адекватних пропозицій на мові перекладу. [Авербух 1987, с. 9].

Існуючі ж особливості перекладу сприяли появі критеріїв якості виконаного перекладу, за допомогою яких оцінюється ступінь спотворення змісту оригіналу після перекладу. Отже, при оцінці тексту використовуються такі критерії, як:

- Точність. Обов'язково повинен зберігатися зміст оригіналу, сам переклад не повинен містити неперекладених абревіатур, неперекладених слів або пропусків.
- Термінологія. Повинно дотримуватися єдність термінології.
- Обов'язкове дотримання мовних норм. При перекладі не повинні допускатися граматичні помилки, помилки в управлінні, синтаксисі або узгодженні часу. Всі слова повинні вживатися в правильному порядку. Не можна порушувати лексичні норми, допускати орфографічні помилки і друкарські помилки.
- Стиль. Існуюча особливість науково-технічного перекладу не повинна порушувати стилістична єдність викладеного. Стиль тематики повинен відповідати області застосування перекладу. Чи не повинні зустрічатися слова-паразити, необґрунтовані повтори, а сам текст повинен легко сприйматися. При перекладі повинна зберігатися синтаксична структура оригіналу.

При перекладі комп'ютерної лексики найбільш серйозними вважаються смислові помилки, коли перекладач не зміг передати зміст оригіналу. У деяких випадках смислові помилки можуть привести до самих непередбачуваних негативних наслідків. Тому так важливо для технічного перекладача повністю і правильно розуміти надану інформацію. При цьому повинна зберігатися логіка викладеного, щоб у фахівця-замовника переклад не викликав здивування і був зрозумілий. На цьому тлі орфографічні та стилістичні помилки здаються найменш серйозними, вони не тягнуть за собою складнощів і проблем.

Для правильного і адекватного перекладу фахівцю якому він адресований, необхідно звернутися, крім спеціальної лексики, до стилістики. Як українські, так і англійські стилісти розглядають в своїх роботах характерні ознаки кожного стилю всередині своєї мови. У чомусь ці ознаки збігаються, в чомусь розходяться. Таким чином, перекладач повинен знати як мінімум особливості стилістики сфери, з якої він безпосередньо працює, які в свою

чергу, характеризуються такими факторами, як: обстановка мовної діяльності, зміст інформації, що передається, мовні функції і особливості використовуваних мовних структур.

Таким чином, виявляється, що в сучасних мовах часто не помічають демаркаційні відмінності між стилем науково-технічної і технічної літератури. У всякому разі, в наведених вище класифікаціях стиль технічної літератури не реєструється, а тексти технічної літератури відносять, як правило, до стилю наукової літератури. У зв'язку з цим Л.Л. Нелюбин констатує, що "стиль науково-технічної літератури називають по-різному: стиль науки і техніки, науково-технічний стиль, стиль наукової прози, стиль інтелектуальної мови, розумовий склад, науково-професійний стиль, технічний стиль, стиль наукового викладу, стиль наукових робіт і т. д [Анисимова 1992, с. 71].

Отже, як висновок щоб удосконалити переклад даної лексики потрібно дотримуватися вказаних правил, що лежать в запропонованій системі правил що складає основу відповідної стратегії щодо удосконалення процесу перекладу, проте окрім цього слід знати, що для якісного перекладу потрібно використовувати в якості своєрідного сленгу, сенс якого потрібно знати і розуміти перекладачеві, а також застосовувати відповідним чином. Спеціалізовані технічні тексти, як англійською, так і українською переповнені спеціальними термінами, аббревіатурами, позначеннями і різними скороченнями, які необхідно знати і при перекладі використовувати адекватні еквіваленти на рідній мові. Переклад технічних текстів неможливий без використання джерел лінгвістичної і технічної інформації, в яких перекладач повинен добре орієнтуватися і якими він повинен користуватися.

Отже, як вище було відзначено для формування якісно процесу перекладу перш за все, на наш погляд потрібно наявність у перекладача другого технічної освіти. Таким чином, на наш погляд, виконання робіт по переведенню наукової і технічної документації процес не простий, адже як вище вже зазначалося науковий переклад із даною лексикою в своєму складі - це особлива процедура, яка перебуває на стику лінгвістики з наукою і технікою.

У зв'язку з цим така перекладацька практика розглядається не тільки з точки зору мовознавства, а й з науково-технічних позицій. Таким чином, до переведення науково-технічних текстів мають допускатися виключно висококваліфіковані фахівці, які добре знайомі з предметною областю, її особливостями і ІТ термінологією.

ВИСНОВКИ

У процесі написання дипломної роботи було визначено наступний ряд важливих питань, серед яких:

1. Визначено, що комп'ютерна термінологія була лексикою вузькоспеціальною пов'язана з обчислювальною технікою і інформатикою за останні десятки років комп'ютерна лексика частково змішалася, а також значно збільшилася в обсязі. Так зараз лінгвіст може виділити комп'ютерну лексику, складову частину цієї термінології, що представляє собою сукупність слів, що виходять за рамки термінологічної системи. Все більш значне місце в сучасних словниках нових слів і значень мови займають лексичні одиниці, що відносяться до комп'ютерної термінології. Отож, цей термін має певні особливості одна з самих головних рис терміну - емоційна нейтральність, що часто створюється враження, ніби не людина, а машина пише наукові тексти, так, наприклад, є твердження про те, що термінами є якісь умовні знаки, що передають спеціальну інформацію, яка може бути зрозуміла тільки носіями відповідних знань. Даний висновок не співвідноситься з думкою деяких лінгвістів, які вважають, що термін відрізняється від інших лексичних одиниць здатністю виражати технічне або наукове поняття. Тому до відмінних рис цього терміну слід віднести і те, що він має загальнолітературне значення і висловлює лише зовнішні ознаки поняття, яких цілком деколи достатньо для неспеціаліста, а фахівець бачить в терміні вже особливі елементи системи.
2. Визначено, що поняття комп'ютерна лексика можна пояснити як відповідна комп'ютерна термінологія, що пов'язана із використанням, розробкою, захистом програмного забезпечення, користуванням, а також зберіганням, обробкою інформації, процесом комунікації, тощо. Комп'ютерна лексика - це багата термінологічна система, що складається

в основному з техніцизмів - спеціальних технічних термінологізмів основні з них: *байт* (одиниця виміру інформації), *вінчестер* (жорсткий диск), *дисковод* (пристрій для читання інформації з дискети), *дисплей* (той же, що і монітор), *картридж* (змінна касета), *курсор* (значок на екрані монітора, керований «мишею»), *принтер* (пристрій для друку), *процесор* (центральна частина ЕОМ, його серце), *сканер* (пристрій для введення текстової та графічної інформації), *стрімер* (пристрій резервного копіювання) і багато інших термінів. Відносно цього доведено, що в силу специфіки денотата багато комп'ютерних термінів, такі як *зломищик* (*cracker*), *вірус* (*virus*), комп'ютерне *піратство* (*piracy*), мають оціночну конотацію. Деякі слова нелегко визначити, адже відносяться вони до розряду термінів або належать до нелітературних шарів спеціальної лексики (жаргону, професіоналізмів), так як вони функціонують як терміни (з'являються в друкованих виданнях, документації, посібників для користувачів), але мають явну стилістичну забарвленість (наприклад: *garbage* - непотрібна інформація, *deadly embrace* - тупикова ситуація в роботі програми, повзунок - засувка на дискеті для захисту від запису). Визначено, що в комп'ютерній підмові існує також синонімія: наприклад, поняття «блок даних» виражається в англійській мові термінами *block*, *packet*, в українській мові співіснують терміни мікросхема, чіп, що також виражають одне й те саме поняття. Наявність синонімії та багатозначності в термінології унеможлиблює чітке родо-видове співвідношення термінів, тобто комп'ютерні терміни не завжди відповідають дійсності та останньому з перерахованих критеріїв.

3. Досліджено, що в практиці перекладу англомовної комп'ютерної лексики існують певні проблемні аспекти перекладу, серед яких важливе місце займають лексико-семантичні аспекти, що детальніше розглянуто в даній дипломній роботі. Залежно від ступеня частотності актуалізації, лексико-семантичні особливості англомовних текстів сфери ІТ слід розділити на п'ять категорій: терміни (однокомпонентні, багатоконпонентні,

складноскорочені, терміни-неологізми семантичної групи «програмні продукти»); «порожні» слова (абстрактні іменники з позитивною конотацією, епітети, дієслова з додатковим значенням позитивної емотивності, дієслова з оцінною семантикою, прикметники з позитивною лексемою “*good*”, дієслова в абсолютній мірі); багатокomпонентні прикметники; стилістичні прийоми і стійкі словосполучення (колокації і ідіоми).

4. Досліджено проблемні особливості перекладу комп’ютерної лексики, на основі цього визначено, що насичені термінологією, при перекладі технічної документації та літератури терміни грають першочергову роль. На основі цього визначено, що в технічних текстах в яких присутня дана лексика часто зустрічаються цифри, перекладач позначає їх відповідно до державної системи забезпечення єдності вимірювань. Всі фрази будуються в безособовій формі. У технічних текстах що містять дану лексику міститься велика кількість термінів, відносно цього визначено, що технічні тексти є більш конкретними і менш інформативними. Дані тексти тримаються на базових знаннях і знаннях про навколишній світ. Відносно синтаксичної структури англійські тексти технічного змісту відрізняються своєю конструктивною складністю. Вони багаті причетними інфінітивними та герундіальними оборотами, а також деякими іншими чисто книжковими конструкціями, які часом ускладнюють розуміння тексту і ставлять перед перекладачем додаткові завдання. Очевидно, що технічний текст призначений для фахівців в конкретній сфері чи галузі знань, які в даному випадку виступають в якості реципієнтів.
5. Доведено, що переклад комп’ютерної лексики вважається досить важким і копіткою заняттям, яке, крім значного обсягу роботи, вимагає професійних знань в конкретній галузі. Точний зміст тексту не повинен спотворюватися, а крім того, важливо витримати стилістику оригіналу комп’ютерної лексики. Основні особливості перекладу комп’ютерної

лексики проявляються в обов'язковому знанні перекладачем всіх термінів, які стосуються конкретної технічної галузі перекладу. Фахівець, який працює з науково-технічним текстом, повинен розуміти не тільки зміст перекладних слів, а й враховувати всі нюанси їх застосування. Перекладач, який працює з науково-технічним текстом, повинен розбиратися не тільки в питаннях лінгвістики, а й в технічних дисциплінах. При перекладі комп'ютерної лексики слід завжди витримувати стиль оригінального документа. Зазвичай всі документи науково-технічного характеру мають основні риси. Серед них варто відзначити чіткий і короткий характер викладу, суворе виклад технічної термінології, ясну логічну послідовність інформації, однозначність і конкретність при трактуванні фактів. При науково-технічному перекладі категорично виключається різноманіття епітетів, технічний переклад з одного мови на іншу повинен бути точним і логічно збудованим. Дуже важливо не тільки передати суть тексту, а й уникнути дрібних неточностей. Наприклад, дрібна помилка в перекладі технічної інструкції по експлуатації обладнання може перешкодити успішному запуску або привести до неправильного використання цього обладнання. Важлива є манера викладу. Це пояснюється тим, що фахівці, які користуються переведеними текстами, повинні без особливого утруднення розуміти інформацію або керівництво до дії і не повинні відволікатися на форму подачі інформації. Автор приміром науково-технічної статті має прагнути до того, щоб виключити можливість довільного тлумачення досліджуваного предмета, внаслідок чого в науковій літературі майже не зустрічаються такі виразні засоби, як метафори, метонімії та інші стилістичні фігури, які широко використовуються в художніх творах для надання мови живого, образного характеру. Правда, потрібно відзначити, що при всій своїй стилістичній віддаленості від живої розмовної мови, багатого різноманітними виразними засобами, науково-технічний текст все ж включає в себе певну кількість нейтральних за забарвленням

фразеологічних сполучень технічного характеру, наприклад: *the wire is dead* - провід відключений; *the wire is alive* - провід під струмом. Це, не позбавляючи текст точності, повідомляє йому відому жвавість і різноманітність. З точки зору словникового складу основна особливість комп'ютерної лексики полягає у граничній насиченості спеціальною термінологією, характерною для даної галузі знань.

6. Запропоновано основні теоретико-методичні рекомендації що лежать в основі стратегію щодо удосконалення процесу перекладу комп'ютерної лексики, в основі цього доведено, що професійний перекладач науково-технічної літератури повинен мати у себе під рукою цілий арсенал допоміжних засобів. Це і науково-технічна, і довідкова література різної тематичної спрямованості, і спеціалізовані, і лінгвістичні словники, які допоможуть перекладачеві уникнути неточностей і стилістичних помилок в обох мовах. Технічний переклад передбачає не тільки переклад слів з однієї мови на іншу, а й застосування цілого комплексу знань, лінгвістичних, так і вузькоспеціалізованих. Від фахівців, які займаються науково-технічним перекладом, крім лінгвістичної освіти, потрібні ще й певні знання в області техніки. Складність науково-технічного перекладу полягає в тому, що безліч слів є полісемантичними і їх значення в різних мовах часто не збігається, а без знання предмета неможливо правильно підібрати правильний варіант технічного перекладу. Крім того, від перекладачів потрібні знання не тільки теорії предмета перекладу, а й практичний досвід, вміння добре орієнтуватися серед видів технічного перекладу, в числі яких можна назвати усний технічний переклад, переклад заголовків, анотаційний переклад, реферативний і повний письмовий переклад. Оскільки переклад комп'ютерної лексики притаманний логічний формальний, майже математичний виклад матеріалу, то даний виклад можна назвати формально логічний. Проте визначено, що багато хто критикує такий стиль викладу, забуваючи, що технічні тексти призначені для фахівців, що володіють відповідними ІТ

знаннями, і для яких відступ від звичного способу викладу матеріалу ускладнює розуміння фактів. Відносно цього визначено, що в основі стилю сучасної англійської технічної літератури лежать визначені норми англійської письмової мови з певними специфічними характеристиками в комп'ютерній лексиці, граматиці, а також в способі її перекладу матеріалу. Відносно цього визначено, що в лексиці вживається велика кількість спеціальних термінів і слів не англосаксонського походження, слова відбираються з великою ретельністю для максимально точної передачі думки. Велику питому вагу при цьому мають службові слова і слова, що забезпечують логічні зв'язки між окремими елементами різних висловлювань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авербух К. Я. Общая теория термина: комплексно-вариологический подход : дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.04. Иваново, 2006. 327 с.
2. Авербух К. Я. Эволюция термина как научного понятия и как объекта описания в словарях. *Информационный и лингводидактический аспект НТП*. Воронеж, 1987. С. 9-10.
3. Алексеев, К. И. Метафора в научном дискурсе. *Психологические исследования дискурса* / Отв. ред. Н. Д. Павлова. Москва : ПЕРСЭ, 2002. С. 40-50.
4. Алексеева И. С. Введение в переводоведение : учебное пособие для студентов филологических и лингвистических факультетов ВУЗов. Москва : Изд. центр «Академия», 2004. 352 с.
5. Алексеева Л. М. «В чем «специальность» языка для специальных целей?» (2001) URL: <http://vestnik.rsuh.ru/article.html/> (дата звернення 20.09.2020).
6. Алексеева Л. М. Проблемы термина и терминообразования : уч. пос. по спецкурсу / Л. М. Варченко. Пермь: ПТУ, 1998. 120 с.
7. Алексеева О. Б. Когнитивные аспекты диахронического исследования терминологии строительных материалов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 1994. 149 с.
8. Алексеева О. Б. Терминология: вопросы теории и практики: монография : Хабаровск: Хабаровский пограничный институт Федеральной службы безопасности Российской Федерации, 2007. 88 с.
9. Аликаев Р. С. Язык науки в парадигме современной лингвистики : Нальчик: Эль-Фа, 1999. 318 с.

10. Анашкина Н. Ю. Языковая картина мира в текстах английских стихов NURSERY RHYMES и в их переводах на русский язык : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Екатеринбург, 2005. 20 с.
11. Анисимова Е. Е. Паралингвистика и текст (к проблеме креолизованных и гибридных текстов). *Вопросы языкознания*. Москва, 1992. С. 71-79.
12. Антонова С. Н. Функционально-игровой аспект становления компьютерного дискурса: на материале английских и русских журнальных статей о компьютерных технологиях : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 213 с.
13. Арутюнова Н. Д. Аксиология в механизмах жизни и языка. *Проблемы структурной лингвистики* : сб. науч. ст. Москва, 1982. С. 11-16.
14. Арутюнова, Н. Д. Метафора и дискурс. *Теория метафоры*. Москва, 1990. С. 5-32.
15. Афанасьева Л. А. Организация интеракций с наличием угрозы негативного коммуникативного результата (на материале английского языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Воронеж, 2005. 23 с.
16. Ахманова О. С. Очерки по общей и русской лексикологии. Москва, 1957. 295 с.
17. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Советская энциклопедия, 1966. 607 с.
18. Ахманова О. С. Терминология лингвистическая. *Большой энциклопедический словарь «Языкознание»* / Гл. ред. В. Н. Ярцева. Москва : Большая Российская энциклопедия, 1998. 509 с.
20. Бабалова Г. Г. Системно-аспектуальное функционирование компьютерной терминологии : автореф. дис. ... докт. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2009. 35 с.
21. Бадеева Е. Я. Метонимия имени в общественно-политической лексике английского языка: когнитивный и прагматический аспекты : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Владивосток, 2004. 25 с.

22. Баранов А. Н. Лингвистическая экспертиза текста: теория и практика : Уч. пособие. Москва : Наука, 2007. 592 с.
23. Баранов А. Н. Политическая метафорика публицистического текста: возможности лингвистического мониторинга. *Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования*. Москва, 2003. 213 с.
24. Барсукова Е. А. Научный термин в общем и терминологическом толковых словарях русского и английского языков: на материале медицинской и компьютерной терминологий : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2004. 160 с.
25. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. *Литература и метаязык*. Москва : Прогресс, 1994. 616 с.
26. Бархударов Л. С., Штелинг, Д. А. Грамматика английского языка. Москва : Высшая школа, 1973. 424 с.
27. Белл Р. Т. Социолингвистика: Цели, методы, проблемы. Москва : Международные отношения, 1980. 318 с.
28. Белозерова Н. Н. Парадоксы дискурса. *Проблемы лингвистики и методики преподавания иностранных языков*. Тюмень, 2002. 79 с.
29. Богданов В. В. Коммуникативная компетенция и коммуникативное лидерство. *Язык, личность и дискурс*. Тверь, 1990. С. 26-31.
30. Большой Энциклопедический словарь «Языкознание» / Гл. ред. В. Н. Ярцева. Москва, 1998. 685 с.
31. Борзенко А. Е. Компьютер дома. Москва : ТОО фирма «Компьютер Пресс», 1996. 244 с.
32. Будагов Р. А. Введение в науку о языке. Москва, 1965. 492 с.
33. Будагов Р. А. Литературные языки и языковые стили. Москва : Высшая школа, 1967. 367 с.
34. Будаев Э. В. Становление когнитивной теории метафоры. *Лингвокультурология*. Екатеринбург, 2007. С. 16-32.

35. Васильева Н. В. Термин. *Большой энциклопедический словарь «Языкознание»* / Гл. ред. В. Н. Ярцева. Москва : Большая Российская энциклопедия, 1998. 508 с.
36. Вендина Т. И. Словообразование как способ дискретизации универсума. *Вопросы языкознания*. Москва, 1999. С. 27-49.
37. Вопросы терминологии. *Материалы Всесоюзного терминологического совещания*. Москва : Наука, 1961. С. 3-10.
38. Виноградов В. В. Исследование по русской грамматике. Москва : Наука, 1975. 559 с.
39. Allan K., Burrige K. Euphemism and Dysphemism Language used as shield and weapon. *Oxford : Oxford University Press*. 1991. 245 p.
40. Allen I. L. Unkind words : Ethnic Labeling from Redskin to WASP. New York, 1990. P. 164
41. Ayto J. Euphemisms. Over 3000 Ways to Avoid Being Rude or Giving Offence. London, 1994, 352 p.
42. Biber D., Jeech G. Longman Grammar of Spoken and Written English. London, 1999. 1204 p.
43. Bermann S., Porter C., Acompanion To Translation Studies John Wiley & Sons. 2014. 656 p.
44. Bolinger D. Language the loaded weapon. London, 1980. 102 p.
45. Brown G., Yule G. Discourse Analysis. Cambridge, 1983.
46. Coulthard M. An Introduction to Discourse Analysis. London, 1985.
47. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the Language. *Cambridge : Cambridge University Press*, 1987.
48. Cronin M. Translation Studies and the Common Cause. *Modern languages open*. Liverpool, 2018. Vol. 1. P. 23–32.
49. Enright D. J. Fair of Speech : The Uses of Euphemism. Oxford : Univ. Press, 1985. Esselink B. A Practical Guide to Localization. Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2000. 488 p.

50. Kelletat A.F. Die Rückschritte der Übersetzungstheorie. Vaasa, 1986. 360 p.
51. Morris Ch. W. Foundations of the theory of signs. Chicago, 1938. 42 p.
52. Munday J. The Routledge Companion to Translation Studies. New York : Taylor and Francis group, 2009. 284
53. Williams J. M. Origins of the English Language. New York : Free Press, 1957. P. 198-211.

SUMMARY

The thesis is dedicated to the analysis of such a topical problem as English information technology vocabulary and problems of its translation.

The object of the work can be defined as the English information technology vocabulary.

The main aim of the paper consists in analyzing and identifying the main translation difficulties. It determined the accomplishment of such objectives as:

- define the main components of the concept of "information technology vocabulary";
- to investigate problems in communication when using English information technology vocabulary;
- suggest recommendations for improving the system of English information technology vocabulary.

We came to the conclusion that information technology vocabulary is a rich terminological system, consisting mainly of technicisms - special technical terminology. In the practice of translating English information technology vocabulary, there are certain problematic aspects of translation, among which the lexical and semantic aspects takes an important place. Lexical and semantic features of English-language texts in the field of IT should be divided into five categories: terms (one-component, multicomponent, complex, abbreviated terms-neologisms of the semantic group "software products"); "Empty" words (abstract nouns with a positive connotation, epithets, verbs with the additional meaning of positive emotionality, verbs with evaluative semantics, adjectives with a positive lexical token "good", verbs in absolute measure); multicomponent adjectives; stylistic devices and stable expressions (collocations and idioms).

Key-words: *terminology, information technology vocabulary, terminology, technicism, neology term.*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти**

Я, Могулько Олександр Сергійович, студент 2 курсу магістратури, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма переклад (англійський), адреса електронної пошти mogulko228@gmail.com, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Англомовна комп'ютерна лексика і проблеми її перекладу українською мовою» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____